

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Економічний факультет

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УНІВЕРСАЛЬНІ ТОВАРНІ БІРЖІ

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Галузь 07 "Управління та адміністрування"

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка підприємства
Викладач (-і)	Васильченко Сергій Миколайович, к.е.н., доцент
Контактний телефон викладача	050 - 3735986
Е-mail викладача	vasm@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна форма, заочна форма
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС, 120 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktipe.pnu.edu.ua/графік-проведення-консультацій/ .
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Універсальні товарні біржі» допоможе майбутнім бакалаврам ПТБД набути знань щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - місця та значення біржового ринку в загальноекономічній системі; - економічних, організаційних та правових основ функціонування біржового ринку; - економічної сутності, форм і методів діяльності на біржі. 	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: формування у майбутніх фахівців системи науково-теоретичних і практичних знань щодо механізму функціонування товарних бірж і практичних навичок щодо укладання біржових угод та використання їх з метою хеджування .</p> <p>Цілі навчальної дисципліни передбачають формування та розвиток у студентів певних загальних та фахових компетентностей.</p> <p>Загальних: 1. Здатність оперувати основними категоріями і методами дисципліни при вирішенні професійних завдань. 2. Здатність аналізувати значущі проблеми та процеси та знаходити шляхи вирішення проблем, які виникають під час професійної діяльності. 3. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях і проводити дослідження на професійному рівні.</p> <p>Фахових: 1. Розуміння сутності біржі її видів та економічної природи. Функцій та характерних ознак біржової торгівлі. 2. Здатність застосовувати методи організації і технології торгів на товарних біржах. 3. Розуміння економічних засад та різновидів біржових спекуляцій; сутності спекулятивних стратегій із застосуванням ф'ючерсних контрактів та опціонів. 4. Здатність застосовувати хеджеві операції для зменшення рівня курсових (цінових) ризиків на ринках реального товару та фінансових інструментів. 5. Здатність застосовувати теорії, методи та інструменти фундаментального і технічний аналізу з метою подальшого прогнозування рівня цін на біржових ринках. 6. Володіння спеціальною термінологією та лексикою даної дисципліни.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним демонструвати такі результати навчання: 1. Знати теоретичні засади діяльності на біржовому ринку. 2. Знати методи біржової діяльності. 3. Розуміти специфіку діяльності біржового ринку. 4. Вміти вести торги на товарній біржі. 5. Вміти хеджувати цінові ризики за допомогою ф'ючерсної торгівлі. 6. Вміти виявляти та аналізувати фактори, що впливають на діяльність біржового ринку. 7. Вміти, враховуючи стан економічного розвитку і специфіку діяльності біржового ринку.</p> <p style="text-align: center;">Результати навчання</p>	

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Компетентності

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 180 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30
семінарські заняття	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	2	обов'язковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції і	семінар и	самостій на робота	лекції і	семінар и	самостій на робота
Тема 1. Історія виникнення, сутність біржі та її економічна природа.	2	2	4	1		7
Тема 2. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку. Функції та характерні ознаки біржової торгівлі.	2	2	4	1		7
Тема 3. Завдання і функції товарної біржі. Класифікація товарних бірж.	2	2	4	1	1	6
Тема 4. Принципи діяльності та	2	2	4	1	1	6

організаційна структура товарних бірж.						
Тема 5. Економічні засади функціонування товарної біржі: біржовий ринок та його інструменти.	2	2	4		2	6
Тема 6. Види біржових контрактів. Характеристики біржових товарів.	2	2	4			8
Тема 7. Укладання біржових угод. Котирування на товарній біржі.	2	2	4		2	6
Тема 8. Основи ф'ючерсної торгівлі.	2	2	4		2	6
Тема 9. Біржова спекуляція на ф'ючерських ринках.	2	2	4	1		7
Тема 10. Хеджування цінових ризиків за допомогою ф'ючерсної торгівлі.	2	2	4	1		7
Тема 11. Фундаментальний аналіз біржових цін.	2	2	4	1		7
Тема 12. Технічний аналіз біржових цін.	2	2		1		5
Тема 13. Розвиток і сучасний стан національного біржового ринку.	2	2	2		1	5
Тема 14. Організація і технологія біржових торгів на вітчизняних біржах. Види угод на вітчизняних товарних біржах.	2	2	2		1	3
Тема 15. Сучасні світові товарні біржі та особливості їх діяльності.	2	2	2	1		3
ІНДЗ			10			10
Усього годин	30	30	60	10	10	70

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)					
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни	
	Модуль 1		Модуль 2			
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3			
	поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне науково-дослідне завдання			
	Теми 1-16	Теми 1-16	Теми 1-16			
30	10	10		Теми 1-16		
50			50		100	
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.					
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат).					

	Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Розробляє та оформляє роботу "Біржі країн світу" у формі мультимедійної презентації і приносить на останнє семінарське заняття. Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
7. Політика курсу	
<p>Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання. Правильна відповідь на 1, 2, 3 питання білету оцінюється максимум в 10 балів; 4 задача оцінюється максимум в 20 балів.</p> <p>Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а не округляється.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 р. № 1956- ХП. 2. Беднарчук М. С., Полікарпов І. С. Біржові товари. - Львів: „Магнолія плюс", 2007 - 365 с. 3. Пєпа Т. В., Пішеніна Т. І., Лавринович В. В. Біржова діяльність: навч. посібник. – К.: Ліра-К, 2016. – 540с. 4. Биржевое дело: Учебн. пособие / Затов И.К., Ускаленко И. И. - Харьков: Бурун книга, 2005. - 256с. 5. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій [Електронний ресурс http://mgu.edu.ua/docs/biblioteka/oporn_kons.pdf] / укладачі А. М. Одарченко, К. В. Сподар, О. О. Лісніченко. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2017. 6. Біржова діяльність. / Навч. посібник під ред. Крамаренко В.І. - К.:ЦУЛ, 2003. - 264 с. 7. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Біржа. Біржові операції: термінологічний словник. - К.: Алерта, 2008.- 186 с. 	

Викладач

Васильченко С.М.